

Vec C-472/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

25. júl 2023

Vnútroštátny súd:

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

21. jún 2023

Žalobkyňa:

L. sp. z o.o.

Žalovaná:

A.B.S.A.

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania pred vnútroštátnym súdom

Zmluva o spotrebiteľskom úvere – Úroky, ktoré si banka účtuje nielen z poskytnutého kapitálu, ale aj z nákladov na úver – Situácia, v ktorej by skutočná ročná percentuálna sadzba bola nižšia, ako je uvedené v zmluve, ak by sa úroky účtovali len z poskytnutého kapitálu – Porušenie informačnej povinnosti – Nárok právneho nástupcu dlžníka na úroky a náklady spojené s uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere – Primeranosť sankcie, ktorá stanovuje, že v prípade porušenia informačnej povinnosti bez ohľadu na druh porušenia sa úver považuje za bezúročný a bezodplatný

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48/ES – Nekalá podmienka v zmluve o spotrebiteľskom úvere – Porušenie informačnej povinnosti, keď je ročná percentuálna miera nákladov uvedená [veriteľom] vyššia, ako v prípade rozhodnutia, že zmluvná podmienka nie je záväzná – Článok 10 ods. 2 písm. k) smernice 2008/48/ES – Nemožnosť spotrebiteľa overiť existenciu situácie, ktorá má za následok zvýšenie poplatkov súvisiacich s plnením zmluvy – Súlad s článkom 23 smernice 2008/48/ES jedinej sankcie stanovenej vnútroštátnym právom za porušenie informačnej povinnosti veriteľa formou uznania úveru za bezúročný a bezodplatný

Prejudiciálne otázky

1. Má sa článok 10 ods. 2 písm. g) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS v kontexte odôvodnení 6, 8 a 31 tejto smernice vykladať tak, že ak z dôvodu, že niektoré zmluvné podmienky zmluvy o spotrebiteľskom úvere sú považované za nekalé, je ročná percentuálna miera nákladov uvedená veriteľom pri uzavretí zmluvy vyššia, ako by bola, keby nekalá zmluvná podmienka nebola záväzná, veriteľ nesplnil povinnosť, ktorú mu toto ustanovenie ukladá?
2. Má sa článok 10 ods. 2 písm. k) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS v kontexte odôvodnení 6, 8 a 31 tejto smernice vykladať tak, že spotrebiteľovi postačí poskytnúť informáciu o tom, ako často, v akých situáciách a o aké maximálne percento možno zvýšiť poplatky súvisiace s plnením zmluvy, aj keď si spotrebiteľ nemôže overiť existenciu danej situácie a poplatok sa môže následne zdvojnásobiť?

3. Má sa článok 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS v kontexte odôvodnení 6, 8, 9 a 47 tejto smernice vykladať tak, že bráni vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré stanovujú len jednu sankciu za porušenie informačnej povinnosti uloženú veriteľovi bez ohľadu na mieru porušenia informačnej povinnosti a jej vplyv na prípadné rozhodnutie spotrebiteľa uzavrieť zmluvu o úvere, súčasťou ktorej [teda tejto sankcie] je aj to, že poskytnutie úveru je bezúročné a bezodplatné?

Citované právne predpisy Spoločenstva

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS: odôvodnenia 6, 8, 9, 19, 31, 47; článok 10 ods. 2 písm. g), článok 10 ods. 2 písm. k), článok 23.

Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách: článok 6 ods. 1.

Rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016, C-42/15, Home Credit Slovakia, a.s. (ECLI:EU:C:2016:842).

Citované vnútroštátne právne predpisy

Článok 385¹ § 1 a 2 kodexu cywilnego (Občiansky zákonník):

„§ 1 Ustanovenia zmluvy uzatvorenej so spotrebiteľom, ktoré neboli dohodnuté individuálne, nie sú pre spotrebiteľa záväzné, ak jeho práva a povinnosti upravujú takým spôsobom, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi a ktorý zjavne porušuje jeho záujmy (protiprávne zmluvné ustanovenia). Toto ustanovenie neplatí pre ustanovenia, ktoré definujú hlavné povinnosti strán, predovšetkým cenu alebo odmenu, ak boli jednoznačne formulované.

§ 2 Ak zmluvné ustanovenie podľa § 1 nie je pre spotrebiteľa záväzné, zmluvné strany sú viazané ostatnými časťami zmluvy“.

Článok 30 ods. 1 body 7 a 10 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (zákon z 12. mája 2011 o spotrebiteľských úveroch) (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“):

„7. Zmluva o spotrebiteľskom úvere s výhradou článkov 31 až 33 by mala uvádzať ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané v čase uzavretia zmluvy o úvere, pričom sa uvedú všetky predpoklady použité na výpočet tejto miery.

...

10. S výhradou článkov 31 až 33 zmluva o spotrebiteľskom úvere má obsahovať informácie o ďalších nákladoch, ktoré je spotrebiteľ povinný vynaložiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, najmä prípadné poplatky za vedenie jedného alebo viacerých účtov, na ktorých sa zaznamenávajú platobné transakcie a čerpania, spoločne s poplatkami za používanie platobných prostriedkov na platobné transakcie a čerpania a poplatky, marže a náklady na doplnkové služby, najmä poistenie, ak sú veriteľovi známe, a podmienky, za ktorých sa tieto poplatky môžu zmeniť“.

Článok 45 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch:

„V prípade porušenia zo strany veriteľa článku 29 ods. 1, článku 30 ods. 1 bodov 1 až 8, 10, 11, 14 až 17, článkov 31 až 33, článku 33a a článkov 36a až 36c, spotrebiteľ po predložení písomného vyhlásenia vráti veriteľovi úver bez úrokov a iných úverových nákladov, ktoré má veriteľovi zaplatiť, v lehote a spôsobom uvedeným v zmluve“.

Zhrnutie skutkového stavu a priebehu konania

- 1 D.K. uzavrel so žalovanou zmluvu o úvere vo výške 40.000 PLN. Celková suma, ktorá sa mala zaplatiť ku dňu uzavretia zmluvy, bola 64.878,45 PLN a predstavovala celkovú sumu úveru a celkové náklady na úver. Celkové náklady úveru pozostávali z úrokov vo výške 19.985 PLN a provízie vo výške 4.893,38 PLN. Reálna ročná úroková sadzba úveru bola stanovená na 11,18 %.
- 2 Zo zmluvy vyplýva, že za činnosti spojené s obsluhou úveru a so zmenou ustanovení zmluvy si banka účtuje poplatky a provízie v súlade s ustanoveniami zmluvy a sadzobníkom poplatkov a provízií. Zmeny v odmenách a províziách môžu nastať v prípade aspoň jednej z podmienok ako je: zmena minimálnej mzdy a úrovne ukazovateľov zverejňovaných Centrálnym štatistickým úradom: inflácia, priemerná mesačná odmena v podnikateľskom sektore, zmeny cien v energetike, telekomunikačných spojení, poštových služieb, medzibankového zúčtovania a úrokových sadzieb stanovených Národnou bankou Poľska, zmeny cien služieb a operácií používaných bankou pri výkone jednotlivých bankových a nebankových činností, zmeny v rozsahu resp. formy služieb poskytovaných bankou (vrátane zmien alebo doplnenia nových funkcií súvisiacich s daným produktom) v rozsahu, v akom tieto zmeny ovplyvňujú náklady banky alebo náklady banky v súvislosti s plnením zmluvy, zmeny v daňových predpisoch a/alebo pravidiel účtovania uplatňovaných bankou v rozsahu, v akom tieto zmeny ovplyvňujú náklady banky v súvislosti s plnením zmluvy, zmeny alebo nové súdne rozhodnutia, rozhodnutia správnych orgánov, odporúčania príslušných orgánov, a to v rozsahu ovplyvňujúcom náklady banky vynaložené v súvislosti s plnením zmluvy.
- 3 Poplatky boli uvedené v „Sadzobníku poplatkov a provízií A.B.S.A. pre individuálnych klientov“. V tejto tabuľke boli uvedené poplatky, ako napríklad poplatok za vystavenie bankového stanoviska, osvedčenia, história úverového

účtu, zasielanie listov klientovi vrátane upomienok a predvolaní, listy zaslané s požadovaným potvrdením o prevzatí. V sadzobníku boli uvedené aj jednorazové poplatky súvisiace s vyplatením úveru, ktoré boli jednorazové a nevyberali sa (boli stanovené na úrovni „0“), ďalej poplatky za uzatvorenie dodatku a poplatok za nevyzdvihnutie objednanej hotovosti na výber v PLN.

- 4 Stanovuje tiež mechanizmus zvyšovania poplatkov a provízií, podľa ktorého k zmenám vo výške poplatkov a provízií môže dochádzať najviac 4-krát ročne, poplatky a provízie sa nesmú znižovať ani zvyšovať o viac ako 200 % výšky aktuálneho poplatku alebo provízie (toto obmedzenie sa nevzťahuje na poplatky, ktoré predtým neexistovali alebo boli na úrovni „0“), zmena výšky daného poplatku alebo provízie sa uskutoční najneskôr do 6 mesiacov od splnenia podmienky na zavedenie tejto zmeny, určenie sadzieb poplatkov alebo provízií za činnosti, za ktoré doteraz banka poplatky/provízie neúčtovala a pri stanovení výšky poplatkov/provízií za nové produkty alebo služby sa zohľadňuje náročnosť súvisiacich činností a úroveň nákladov vynaložených bankou.
- 5 Z predložených dôkazov vyplýva, že banka pri plnení zmluvy o úvere účtovala úroky vypočítané nielen zo sumy, ktorá bola vyplatená priamo spotrebiteľovi, ale aj z celkových nákladov na úver. Ak by sa úroky účtovali len z celkovej sumy úveru, skutočná ročná úroková sadzba by bola nižšia, ako je uvedená v zmluve o úvere.
- 6 L. sp. z o.o. (L. s.r.o.) nadobudla od D.K. všetky nároky, ktoré môže mať voči veriteľovi, vrátane nárokov vyplývajúcich z uplatnenia sankcie bezodplatného úveru podľa článku 45 zákona o spotrebiteľských úveroch.
- 7 L. sp. z o.o. požaduje od žalovanej zaplataenie 12 905,80 PLN so zákonným úrokom od 29. apríla 2021 do dňa zaplataenia nákladov a úrokov súvisiacich so spotrebiteľským úverom v súvislosti so sankciou podľa článku 45 zákona o spotrebiteľských úveroch.

Podstatné tvrdenia účastníkov konania pred vnútroštátnym súdom

- 8 Podľa žalobkyne boli pri uzatvorení zmluvy porušené ustanovenia zákona týkajúce sa informačnej povinnosti [článok 30 ods. 1 bod 7 zákona o spotrebiteľských úveroch, ktorým sa preberá článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48/ES] a celkovej sumy, ktorá sa má zaplatiť, keďže veriteľ si účtoval splatné úroky nielen zo sumy poskytnutej dlžníkovi, ale aj z nákladov na úver. Žalovaná nešpecifikovala presne podmienky, za ktorých je možné poplatky súvisiace so zmluvou o úvere zvýšiť (porušenie článku 30 ods. 1 bod 10 zákona o spotrebiteľských úveroch, ktorým sa preberá článok 10 ods. 2 písm. k) smernice 2008/48/ES).

Stručné odôvodnenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 9 Vnútroštátny súd má pochybnosť, či porušenie článku 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48/ES spočívajúce v nadhodnotení skutočnej ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve a porušení informačnej povinnosti podľa článku 10 ods. 2 písm. k) tejto smernice odôvodňuje uplatnenie sankcie zavedenej podľa článku 23 uvedenej smernice, ktorou je uznať úver ako bezodplatný (bez úrokov a bez nákladov) v súlade s článkom 45 zákona o spotrebiteľských úveroch.
- 10 Súd si kladie otázku, či samotné vymenovanie podmienok zvýšenia poplatkov, ako aj uvedenie mechanizmov na zvýšenie týchto poplatkov, postačuje na to, aby bola informačná povinnosť považovaná za splnenú. V opačnom prípade sa súd snaží zistiť, či nedostatočný rozsah informácií predstavuje nedostatok informácií odôvodňujúci uplatnenie sankcie podľa článku 45 zákona o spotrebiteľských úveroch.
- 11 Pochybnosti súdu sa týkajú aj primeranosti sankcie, ktorú možno uložiť bez ohľadu na druh porušenia informačnej povinnosti a dopad porušenia na rozhodnutie spotrebiteľa uzavrieť zmluvu.
- 12 Súd zdieľa pochybnosti a úvahy vnútroštátneho súdu uvedené vo veci C-678/22, ktorá je v súčasnosti prejednávaná Súdny dvorom, ktoré sa týkajú nekalosti zmluvnej podmienky umožňujúcej veriteľovi účtovať úroky nielen z vyplatenej sumy úveru, ale aj z nákladov na úver. Ak by sa takáto podmienka ukázala ako nekalá a teda neplatná, muselo by sa dospieť k záveru, že skutočná ročná percentuálna miera nákladov je nižšia, ako bola pôvodne uvedená v zmluve.
- 13 Vnútroštátny súd sa však domnieva, že aj keď v takejto situácii boli v zmluve o spotrebiteľskom úvere uvedené nepravdivé údaje týkajúce sa ročnej percentuálnej miery nákladov a teda aj celkovej sumy, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť, toto konanie nemohlo mať skutočný vplyv na rozhodnutie spotrebiteľa. Zatiaľ čo ponuka podhodnocujúca skutočnú ročnú sadzbu uvedenú v zmluve v porovnaní so skutočnosťou by zbavila spotrebiteľa tejto možnosti a mohla by ho viesť k uzavretiu zmluvy v domnienke, že jej podmienky sú pre neho výhodnejšie ako v skutočnosti, takáto situácia nenastane, ak veriteľ túto sumu nadhodnotí; potom je jeho ponuka pre spotrebiteľa menej atraktívna a nemôže ho podnietiť k uzavretiu zmluvy.
- 14 Preto má súd pochybnosť, či nesprávne uvedenú informáciu o ročnej percentuálnej miere nákladov, ak nezvyšuje atraktivitu ponuky veriteľa, možno považovať za nedostatok informácií alebo za porušenie informačnej povinnosti odôvodňujúcej uplatnenie sankcie. Spotrebiteľ je na jednej strane informovaný o tom, že jeho záväzok je vyšší, než v skutočnosti je, no na druhej strane to nemôže mať negatívny vplyv na proces výberu ponuky, ktorú spotrebiteľ prijme. Spotrebiteľ má zároveň k dispozícii právne nástroje vyplývajúce zo smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách na získanie ochrany v oblasti nesprávne účtovaných úrokov.

- 15 Vzhľadom na to, že cieľom smernice o spotrebiteľských úveroch nie je len ochrana spotrebiteľov, ale aj ochrana spoločného trhu a zabezpečenie porovnateľných podmienok pôsobenia na tomto trhu pre všetkých veriteľov, čo vyplýva z odôvodnení 6, 8 a 9 smernice 2008/48/ES, vnútroštátny súd sa domnieva, že článok 10 ods. 2 písm. g) sa má vykladať tak, že porušenie informačnej povinnosti spočívajúce v nadhodnotení ročnej percentuálnej miery nákladov a následne v nadhodnotení celkovej splatnej sumy nemožno považovať za dôvod na uplatnenie sankcie stanovenej v článku 45 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch, ktorým sa vykonáva článok 23 vyššie uvedenej smernice.
- 16 V prejednávanej veci má súd pochybnosti, či v zmluve o spotrebiteľskom úvere uvedenie takých prvkov, ktoré si spotrebiteľ nemôže overiť ako dôvod odôvodňujúci zmenu výšky poplatkov, spĺňa podmienku, na ktorú odkazuje článok 30 ods. 1 bod 10 zákona o spotrebiteľských úveroch, ktorým sa preberá článok 10 ods. 2 písm. k) smernice 2008/48/ES. Spotrebiteľ pri uzatváraní a následnom plnení zmluvy nemá vedomosť o cenách služieb využívaných bankou a zmluva neukladá veriteľovi povinnosť uviesť, o aké náklady sa zvýšili a aký je súvis medzi týmito nákladmi a zvýšením poplatku. Ešte rozsiahlejší odkaz na súdne rozhodnutia, ktoré môžu mať vplyv na náklady spojené s plnením zmluvy, pretože nemožno vylúčiť, že v dôsledku toho, že niektoré zmluvné ustanovenia budú považované za protiprávne vzniknú veriteľovi vyššie náklady súvisiace s plnením zmluvy, čo by však nemalo byť dôvodom na prenesenie týchto nákladov na spotrebiteľa.
- 17 Súdny dvor má pochybnosti, či vzhľadom na článok 10 ods. 2 písm. k) smernice je uvedenie dôvodov zvýšenia poplatkov a limitov pre jednorazové zvýšenie poplatku postačujúce na záver, že spotrebiteľ bol informovaný o pravidlách zvyšovania poplatkov súvisiacich s uzatvorenou zmluvou o úvere. Uvedenie dôvodov odôvodňujúcich zvýšenie poplatkov, ktorých existenciu nie je možné overiť, veriteľom bez toho, aby bola výslovne uvedená povinnosť odvolať sa na tieto dôvody priamo v zmluve a bez možnosti kontroly vplyvu daného dôvodu na výšku poplatkov, nepredstavuje splnenie povinnosti obsiahnutej vo vyššie uvedenom ustanovení. Podľa súdu nepostačuje informovať spotrebiteľa v samostatnom dokumente o tom, že poplatky sa môžu meniť len 4-krát do roka a o hornej hranici jednej zmeny. Hoci veriteľ výslovne uviedol, za akých podmienok môžu byť poplatky zvýšené, spotrebiteľ nevie a nie je zaručené, že bude informovaný o tom, že daný stav nastal, a že tento stav spôsobil zvýšenie nákladov odôvodňujúcich zmenu poplatku.
- 18 Vnútroštátny súd má pochybnosti, či na základe právnych predpisov Únie možno považovať za dostatočné, keď vnútroštátne právo stanovuje iba jednu sankciu bez ohľadu na to, k akému druhu porušenia došlo v súvislosti s informáciami uvedenými v zmluve o úvere. Podľa názoru súdu sa zdá byť pravdepodobné, že otázky predmetných poplatkov vzhľadom na to, že sa týkajú sekundárnych otázok, technickej obsluhy úveru a najmä mechanizmu ich zvýšenia či zrušenia, nie sú pre spotrebiteľa podstatné pri uzatváraní zmluvy.

- 19 Vzhľadom na vyššie uvedené má súd pochybnosti o tom, či článok 23 uvedenej smernice, najmä vzhľadom na povinnosť primeranosti uloženej sankcie, bráni vnútroštátnej právnej úprave preberajúcej toto ustanovenie smernice, ktorá stanovuje len jednu sankciu za porušenie informačnej povinnosti veriteľa pri uzatváraní zmluvy nezávisle od druhu a miery porušenia povinnosti uloženej ustanoveniami, ktoré preberajú smernicu do vnútroštátneho právneho poriadku. Ak sa zistí, že sankcia je neprimeraná, má sa vnútroštátny súd obmedziť na odmietnutie jej uplatnenia, alebo ju môže uplatniť čiastočne.

PRACOVNÝ DOKUMENT